

Spinnen van Ameland

door

J. MEIJER

Biologisch Laboratorium, Vrije Universiteit, De Boelelaan 1087, Amsterdam-Buitenveldert

In 1969 en 1970 heb ik me enkele keren bezig gehouden met het verzamelen van spinnen op Ameland. De lijst van de in totaal 82 gevonden soorten wordt hier gepubliceerd, omdat de spinnenfauna van de Waddeneilanden nog maar weinig aandacht heeft gekregen. Alleen van Schiermonnikoog zijn vrij veel gegevens bekend door het werk van HULSEBOS (1959) en mevr. KESSLER-GESCHIERE (1965). Zij verzamelden in totaal 100 soorten. DE JONG (1949), VAN HEERDT en MÖRZER BRUYNS (1960) en VAN HEERDT en BONGERS (1967) publiceerden gegevens over de spinnenfauna van Terschelling. VAN HELSDINGEN (1963) corrigeerde enkele literatuurgegevens en vermeldde nieuwe vondsten, o.a. van Texel. Bij het samenstellen van de lijst is de systematische indeling gevolgd van LOCKET en MILLIDGE (1951), behalve bij de Lycosidae (WIEBES, 1959) en bij de Linyphiidae en Micryphantidae (WIEHLE, 1956 en 1960). Binnen de families zijn de soorten in verband met de overzichtelijkheid in alfabetische volgorde opgesomd.

Voor zover mogelijk zijn van elke soort gegevens vermeld over de habitat en de fenologie, vandaar dat van enkele soorten vangsten van meerdere plaatsen en uit verschillende seizoenen opgenomen zijn. Achter elke soort is aangegeven van welke Waddeneilanden al vondsten bekend zijn (S = Schiermonnikoog, T = Terschelling; van Texel en Vlieland vond ik geen opgaven van deze soorten).

Lijst van verzamelde soorten

DICTYNIDAE

Argenna subnigra (O.P.-Cambridge); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 27.VII.1970. Het epigyne van dit dier was afgesloten met twee rose gekleurde dekseltjes. Dit „Begattungszeichen” (vgl. WIEHLE, 1953) bewijst dat het dier bevrucht was.

Ciniflo similis Blackwall; (S). Zwarte Weg, Nes, ruigte langs huisje, 1 ♀, 19.V.1970.

GNAPHOSIDAE

Drassodes lapidosus (Walckenaer); (S). Zwarte Weg, Nes, korte duinvegetatie, 1 ♂, 17.V.1970.

Micaria subopaca Westring. Nesser Bos, strooisel dennenbos, 1 ♂, 26.V.1969.

Zelotes apricorum (C. L. Koch). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 26.V.1969; 1 ♂, 2.VIII.1969.

Z. electus (C. L. Koch); (S). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♀, 20.VII.1970.

Z. latreilli (Simon); (S). Zwarte Weg, Nes, droog duinpannetje, 1 ♂, 4.VIII.1969.

Z. pusillus (C. L. Koch). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 19.VII.1970.

Z. subterraneus (C. L. Koch). Nesser Bos, strooisel dennenbos, 2 ♂, 26.V.1969.

CLUBIONIDAE

Cheiracanthium erraticum (Walckenaer). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂ en 1 ♀, 26.V.1969.

Clubiona compta C. L. Koch. Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 1 ♀, 26.V.1969.

C. diversa O.P.-Cambridge. Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♀, 17.V.1970.

C. neglecta O.P.-Cambridge; (S). Zwarte Weg, grazige duinvegetatie, 1 ♀, 4.VIII.1969.

C. reclusa O.P.-Cambridge. Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂, 16.V.1970; eendenkooi Nes, natte duinvallei, 2 ♂, 25.V.1970.

THOMISIDAE

Oxyptila atomaria (Panzer). Zwarte Weg, Nes, noordhelling, 1 ♀, 27.V.1969; id., duinkommetje, 1 ♀, 4.VIII.1969.

Thanatus striatus C. L. Koch; (S). Zwarte Weg, Nes, noordhelling, 2 ♂, 27.V.1969; id., zeereep, 1 ♂, 18.V.1970.

Xysticus cristatus (Clerck); (S). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 4 ♂ en 1 ♀, 27.V.1969; id., id., 1 ♀, 2.VIII.1969.

X. erraticus (Blackwall); (S). Zwarte Weg, Nes, tussen gras, 2 ♂ en 1 ♀, 19.V.1970; id., kruipwilg, 1 ♀, 19.VII.1970.

X. kochi Thorell; (S). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 26.V.1969.

SALTICIDAE

Euophrys frontalis (Walckenaer); (S, T). Zwarte Weg, Nes, kaal duin, 1 ♀, 26.V.1969; id., id., 1 ♀, 5.VIII.1969; Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 25.V.1969; id., id., 2 ♂, 4.VII.1969; Nesser Bos, strooisel dennenbos, 1 ♂ en 1 ♀, 26.V.1969; Ballum, heideveld, 1 ♀, 14.VIII.1969.

Heliophanes flavipes C. L. Koch. Zwarte Weg, Nes, kaal duin, 1 ♂ en 2 ♀, 25.V.1969.

Neon reticulatus (Blackwall). Nesser Bos, strooisel dennenbos, 1 ♀, 15.VIII.1969.

Pblegra fasciata (Hahn); (S, T). Zwarte Weg, Nes, ruigte langs huisje, 1 ♂, 2.VIII.1969; id., kaal duin, 1 ♀, 5.VIII.1969; id., id., 1 ♀, 17.V.1970.

Salticus scenicus (Clerck); (S). Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 1 ♂, 26.V.1969; Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂, 26.V.1969.

LYCOSIDAE

Alopecosa cuneata (Clerck); (S). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 2 ♂, 27.V.1969; id., id., 1 ♀, 4.VIII.1969.

Pardosa monticola (Clerck); (S, T). Zwarte Weg, Nes, kaal duin, 2 ♂, 26.V.1969; id., id., 1 ♀, 4.VIII.1969.

P. nigriceps (Thorell); (S). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂ en 1 ♀, 26.V.1969; id., id., 4 ♀ en 1 ♀ met cocon, 26.VII.1970.

P. prativaga (L. Koch). Het Oerd, natte duinvallei, 1 ♀ met cocon, 5.VIII.1969.

P. pullata (Clerck) (S). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 2 ♂, 26.VII.1970.

Trochosa terricola Thorell; (S). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂ en 1 ♀, 28.V.1969; id., kruipwilg, 1 ♂, 26.VII.1970.

PISAURIDAE

Pisaura mirabilis (Clerck); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂, 26.V.1969; id., id., 1 ♀, 10.VIII.1969.

AGELENIDAE

Habnia nava (Blackwall). Zwarte Weg, Nes, zeereep, 1 ♂ en 6 ♀, 18.V.1970.

Textrix denticulata (Olivier); (S). Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 2 ♀ en 1 ♀ subadult, 26.V.1969; Zwarte Weg, Nes, ruigte langs huisje, 1 ♂ en 1 ♀, 31.VII.1970.

MIMETIDAE

Ero furcata (Villers); (S). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂ en 1 juveniel, 14.VIII.1969; id., noordhelling, 1 ♀, 31.VII.1970.

THERIDIIDAE

Epsinus angulatus (Blackwall). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂ en 1 ♂ subadult en 2 ♀, 27.V.1969.

Robertus lividus (Blackwall). Zwarte Weg, Nes, strooisel dennenbos, 1 ♀, 3.VIII.1969.

Theridion bimaculatum (Linnaeus); (T). Zwarte Weg, Nes, noordhelling, 5 ♀ en 4 ♀ met cocon, 31.VII.1970.

TETRAGNATHIDAE

Pachygnatha clercki Sundevall; (S, T). Buren, langs poldersloot, 1 ♀, 4.VIII.1969; Hollum, langs duinplasje, 2 ♂ subadult + 2 ♀ subadult, 14.VIII.1969; Zwarte Weg, Nes, ruigte langs huisje, 1 ♂, 19.V.1970.

Pachygnatha degeeri Sundevall; (S, T). Zwarte Weg, Nes, droge duinpan, 1 ♂ en 4 ♀, 4.VIII.1969; Buren, langs poldersloot, 1 ♂, 4.VIII.1969; Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂ en 1 ♀, 17.V.1969.

ARGIOPIDAE

Araneus adiantus (Walckenaer); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 2 ♀, 30.VII.1970.

A. cornutus Clerck; (S, T). Buren, aan werkkeet, 1 ♀, 4.VIII.1969.

A. quadratus Clerck; (T). Ballum, heideveld, 1 ♂ en 2 ♀, 14.VIII.1969.

Meta mengei Blackwall; (S). Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 1 ♂ en 2 ♀, 26.V.1969; Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 17.V.1970.

Zygiella x-notata (Clerck); (S). Buren, aan werkkeet, 2 ♂ + 1 ♀ + 1 ♀ juv., 4.VIII.1969.

MICRYPHANTIDAE

Anacotyle stativa (Simon). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂, 17.V.1970.

Ceratinella brevipes (Westring). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂, 17.V.1970.

- Cnephalocotes obscurus* (Blackwall). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 2 ♀, 25.V.1969; id., id., 1 ♂ en 1 ♀, 20.VII.1970; id., noordhelling, 1 ♂, 3.VIII.1969.
- Cornicularia kochi* (O.P.-Cambridge); (T). Eendenkooi, Nes, natte duinvallei, 1 ♀, 18.V.1970.
- C. unicornis* (O.P.-Cambridge); (T). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂, 17.V.1970.
- Dicymbium nigrum* (Blackwall). Eendenkooi, Nes, natte duinvallei, 2 ♀, 18.V.1970.
- Diplocephalus cristatus* (Blackwall); (S). Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 1 ♀, 26.V.1969; Zwarte Weg, Nes, ruigte langs huisje, 1 ♂, 19.V.1970.
- Dismodicus bifrons* (Blackwall). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 8 ♀, 26.V.1969; Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 1 ♂ en 2 ♀, 27.V.1969; Ballum, heideveld, 1 ♀, 14.VIII.1969; Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂ en 2 ♀, 16.V.1970; eendenkooi, Nes, natte duinvallei, 6 ♂ en 1 ♀, 18.V.1970.
- Enidia bituberculata* (Wider); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂, 16.V.1970.
- Entelecara erythropus* (Westring) (S, T). Zwarte Weg, Nes, ruigte langs huisje, 1 ♀, 2.VIII.1969.
- Erigone atra* (Blackwall); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂, 26.V.1969; Buren, langs poldersloot, 1 ♀, 4.VIII.1969; het Oerd, natte duinvallei, 2 ♀, 5.VIII.1969.
- E. dentipalpis* (Wider); (S, T). Buren, langs poldersloot, 6 ♀, 5.VIII.1969; Hollum, oever duinplasje, 1 ♀, 14.VIII.1969.
- Gnathonarium dentatum* (Wider). Het Oerd, natte duinvallei, 1 ♀, 5.VIII.1969.
- Lophomma punctatum* (Blackwall). Buren, langs poldersloot, 1 ♂, 4.VIII.1969.
- Minyriolus pusillus* (Wider). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 2 ♂, 26.V.1969.
- Peponocranium ludicrum* (O.P.-Cambridge). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 3 ♀, 26.V.1969; id., kruipwilg, 2 ♀, 27.VII.1970.
- Pocadicnemis pumila* (Blackwall); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂ en 2 ♀, 26.V.1969; id., id., 1 ♂ en 8 ♀, 6.VII.1970.
- Tiso vagans* (Blackwall). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♂ en 1 ♀, 17.V.1970; id., kruipwilg, 1 ♀, 26.VII.1970.
- Troxochrus scabriculus* (Westring); (T). Zwarte Weg, Nes, zeereep, 2 ♀, 18.V.1970; id., grazige duinvegetatie, 2 ♂, 19.V.1970.
- Wideria antica* (Wider); (S). Zwarte Weg, Nes, grazige duinvegetatie, 1 ♀, 19.V.1970.
- W. fugax* (O.P.-Cambridge). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 26.VII.1970.
- W. melanocephala* (O.P.-Cambridge). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 9 ♂ en 10 ♀, 26.VII.1970.

LINYPHIIDAE

- Agyneta subtilis* (O.P.-Cambridge). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 3 ♀, 16.V.1970.

Bathypantes gracilis (Blackwall); (T). Buren, langs poldersloot, 2 ♀, 4.VIII.1969; het Oerd, natte duinvallei, 1 ♀, 5.VIII.1969.

Bathypantes parvulus (Westring); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 26.V.1969; id., id., 9 ♀, 26.VII.1970; het Oerd, natte duinvallei, 1 ♀, 5.VIII.1969.

B. pullatus (O.P.-Cambridge); (S). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂ en 1 ♀, 26.V.1969; id., id., 2 ♂ en 2 ♀, 14.VIII.1969; het Oerd, natte duinvallei, 1 ♀, 5.VIII.1969; eendenkooi, Nes, natte duinvallei, 4 ♂, 3 ♀ en 1 ♀ subad., 18.V.1970.

Bolyphantes luteolus (Blackwall); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 3 ♀, 3.VIII.1969; id., droge korte duinvegetatie, 4 ♀, 5.VIII.1969.

Centromerus dilutus (O.P.-Cambridge). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 26.V.1969.

Floronia bucculenta (Clerck); (T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀ subad., 4.VIII.1969.

Leptyphantes alacris (Blackwall). Nesser Bos, strooisel dennenbos, 4 ♂, 26.V.1969.

L. insignis O.P.-Cambridge. Eendenkooi, Nes, natte duinvallei, 1 ♀, 18.V.1970.

L. tenuis (Blackwall); (S, T). Nesser Bos, strooisel dennenbos, 3 ♂, 25.V.1969; Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂, 26.V.1969; id., id., 4 ♀, 3.VIII.1969; Hollum, langs duinplasje, 1 ♀, 14.VIII.1969.

L. zimmermanni Bertkau. Zwarte Weg, Nes, strooisel dennenbos, 7 ♂ en 9 ♀, 15.VIII.1969.

Linyphia clathrata Sundevall; (S). Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 2 ♂ en 3 ♀, 27.V.1969; Zwarte Weg, Nes, noordhelling, 6 ♀, 27.V.1969; id., id., 1 ♀, 4.VIII.1969; id., kruipwilg, 2 ♂ en 1 ♀, 26.V.1969; id., id., 1 ♀, 3.VIII.1969.

Linyphia pusilla (Sundevall). Zwarte Weg, Nes, droge, korte duinvegetatie, 1 ♀, 17.V.1970.

L. triangularis (Clerck); (S, T). Nesser Bos, ondergroei dennenbos, 1 ♀, 15.VIII.1969; Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♀, 14.VIII.1969.

Oreonetides abnormis (Blackwall). Nesser Bos, strooisel dennenbos, 1 ♀, 18.V.1970.

Stemonyphantes lineatus (Linnaeus); (S, T). Zwarte Weg, Nes, kruipwilg, 1 ♂ en 1 ♀, 16.V.1970.

Summary

A list is given of 82 species of spiders collected on the Frisian Island of Ameland. As far as possible data on the phenology and the habitat of the species are mentioned.

(The letters S and/or T behind the name of a species mean that this species is also known from the islands of Schiermonnikoog and/or Terschelling).

Literatuur

- HEERDT, P. F. VAN & W. BONGERS, 1967. A Biocenological Investigation of Salt Marshes on the South Coast of the Isle of Terschelling. *Tijdschr. Ent.* 110: 107—131.
- HEERDT, P. F. VAN & M. F. MÖRZER BRUYNS, 1960. A Biocenological Investigation in the the Yellow Dune region of Terschelling. *Tijdschr. Ent.* 103: 225—275.

- HELSDINGEN, P. J. VAN, 1963. The Micryphantidae and Linyphiidae (Araneida) of the Netherlands, with some notes on the genus *Lepthyphantes* Menge, 1866. *Zool. Verb., Leiden* 62.
- HULSEBOS, J., 1959. Spinnen van Schiermonnikoog. *Ent. Ber., Amst.* 19: 253—254.
- JONG, B. DE, 1949. Bijdrage tot de kennis van de Nederlandse Spinnenfauna (Araneae). *Bijdr. Dierk.* 28: 212—217.
- KESSLER-GESCHIERE, A. M., 1965. Spinnen van Schiermonnikoog. *Ent. Ber., Amst.* 25: 158—160.
- LOCKET, G. H. & A. F. MILLIDGE, 1951. British Spiders. Ray Society, London.
- WIEBES, J. T., 1959. The Lycosidae and Pisauridae (Araneae) of the Netherlands. *Zool. Verb., Leiden* 42.
- WIEHLE, H., 1953. Spinnentiere oder Arachnoidea (Araneae) IX, Orthognatha-Cribellatae-Haplogynae-Entelegynae. *Tierw. Deutschl.* 42. Gustav Fischer Verlag, Jena.
- , 1956. Spinnentiere oder Arachnoidea (Araneae) X, Linyphiidae-Baldachin-spinnen. *Tierw. Deutschl.* 44. Gustav Fischer Verlag, Jena.
- , 1960. Spinnentiere oder Arachnoidea (Araneae) XI, Micryphantidae-Zwerg-spinnen. *Tierw. Deutschl.* 47. Gustav Fischer Verlag, Jena.

Hewitson on Butterflies 1867—1877. (4) plus IV plus 210 blz. E. W. Classey Ltd., 1972. Prijs gebonden £ 4.80.

HEWITSON was een van de grote Britse lepidopterologen uit het midden van de vorige eeuw, vooral bekend door zijn werken over exotische dagvlinders, waarvoor hij zelf de talrijke afbeeldingen vervaardigde.

Vrijwel onbekend zijn een viertal uiterst zeldzame publikaties van zijn hand, waarin niet minder dan 10 nieuwe genera en 403 nieuwe soorten beschreven worden, waarschijnlijk om de prioriteit van de door hem gegeven namen veilig te stellen. Het zijn:

1. Descriptions of one hundred new species of Hesperidae (1867, 1868, II + 56 blz.).
2. Descriptions of some new species of Lycaenidae (1868, 76 soorten, 36 blz.).
3. Equatorial Lepidoptera collected by Mr. Buckley (5 deeltjes, 1869, 1870 en 1877, 175 soorten, II + 96 blz.).
4. Bolivian Butterflies collected by Mr. Buckley (1874, 52 soorten, 22 blz.).

De firma E. W. Classey Ltd. heeft nu een uitstekend verzorgde facsimile uitgave van de vier publikaties uitgegeven, ingeleid door Dr. L. G. HIGGINS, zodat deze voor nomenclatuurkwesties belangrijke werken nu voor iedere belanghebbende te raadplegen zijn. — LPK.

Leseigneur, L., 1972, Coléoptères Elateridae de la faune de France continentale et de Corse. pp 381; 384 figs, ca 260 refs, index 21 kolommen. Supplement bij vol. 41 van het Bulletin mensuel de la Société Linnéenne de Lyon. prijs (ingenaaid) NF 60.—, verkrijgbaar bij het secretariaat, 33 Rue Bossuet, 69 Lyon-6e.

Bovengenoemd werk is reeds eerder door mij aangekondigd, zij het dan dat de gegevens toen minder volledig konden zijn. Zoals het grote aantal figuren al doet vermoeden, is het boek bijzonder goed verzorgd, en ingericht op praktische bruikbaarheid. De tabellen zijn met evidente zorgvuldigheid samengesteld, soms zijn er aparte tabellen voor ♂♂ en ♀♀. In de tabellen wordt overwegend gebruik gemaakt van uitwendige kenmerken, maar bij de nadere beschrijving, en in moeilijke gevallen al in de tabel, wordt gebruik gemaakt van kenmerken van de mannelijke en vrouwelijke genitaliën.

In het werk wordt één nieuwe soort beschreven, *Athous iablokoffi*. Voorts werden een paar nieuwe synonymen ontdekt, en van een zeldzame soort werd voor het eerst het wijfje beschreven. Aan het tabellarisch gedeelte gaat een uitgebreide inleiding vooraf over morfologie, gedrag, verzamelmethode, oecologie, etc. Ik wil dit werk aan alle coleopterologen graag van harte aanbevelen. — W. N. ELLIS.